

Cussegl da vischnaunca
44-2009/2012

Meglieraziun funsila

Damonda da credit per il preproject, approbaziun dil regulativ ed elecziun dalla cumissiun da meglieraziun sco era dalla cumissiun da schazetg

M E S S A D I

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziada signura presidenta
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Il 11 da mars 2012 ha la cuminonza dils votants approbau cun 534 (63 %) encunter 316 (37 %) vuschs il project per ina meglieraziun funsila digl intschesch dalla vischnaunca da Mustér cun risguardar la situaziun Segnas e Pardomat. Sco menziunau el messadi per la votaziun dil pievel setracta ei dil suandont:

Cun la meglieraziun funsila vulan las autoritads communalas levgiar la cultivaziun dil terren agricol e migliurar las cundiziuns per il puresser. Ei setracta oravontut da construir ina vasta reit da vias funsilas. Quella sto survir all'agricultura, denton era al forestalessen ed a tuts interess publics (turissem) e garantir ina buna colligiazion denter ils vischinadis.

Plinavon regurdein nus allas ponderaziuns finalas dil messadi menziunau.

En in'emprema fase decida la cuminonza da votants mo la damonda da principi, schebein els vulan arranschar ina meglieraziun funsila. Aschinavon ch'il pievel ei per ina meglieraziun, vegn il cussegl da vischnaunca a stuer conceder in credit per elaborar in preproject. Sco menziunau va ei oravontut per la reit da vias. Quella sto survir all'agricultura, denton era al forestalessen ed a tuts interess publics (turissem) e garantir ina buna colligiazion denter ils vischinadis. Quella coordinaziun ei indispensabla e sto succeder el rom dalla projectaziun e dalla consultaziun dallas instanzas cantunalas. La suprastanza communal vegn a procurar per ina coordinaziun optimala e cheutras nezegiar tuttas sinergias pusseivlas.

Sin fundament da quels studis, dall'examinaziun entras las instanzas cantunalas e federalas), d'ina calculaziun dils cuosts e la finanziaziun (contribuziuns approximativas) vegn arranschau ina secunda votaziun. En quella votaziun, ch'ha prevedentamein liug l'entschatta digl onn 2015, ha il pievel da decider il credit brutto per l'entira ovra.

Concernent ils cuosts e la finanziaziun regurdein nus allas suandontas indicaziuns:

Per la realisaziun dalla meglieraziun funsila e la sanaziun dallas vias funsilas eis ei da quintar cun ina investiziun totala da rodund 26 milliuns francs (basa da prezis: 2011).

La finanziaziun succeda en emprema lingia entras considerablas contribuziuns dalla Confederaziun e dil Cantun, denton era dils proprietaris da terren e dalla vischnaunca. Las contribuziuns federalas e cantunalas munta ad 80 % ni rodund 20 milliuns francs. Dils cuosts restonts da rodund 5.2 milliuns francs surpren la vischnaunca duas tiarzas ni 3.5 milliuns francs, aschia ch'ei resta per ils proprietaris da terren ina cumpart (1/3) da biebein 1.7 milliuns francs.

Per la sanaziun dallas vias a Segnas san ins quintar cun contribuziuns da Confederaziun e Cantun da 65 % dils cuosts renconuschi dad 1.05 milliuns francs, aschia ch'ei resta rodund frs. 370'000.--. Da quels surpren la vischnaunca (2/3) ni rodund frs. 247'000.-- ed ils proprietaris da terren (1/3) ni frs. 123'000.--.

Tenor l'ordinaziun executoria tier la lescha da meglieraziun dil cantun Grischun ein las vischnauncas – conform a lur forza finanziaria – obligadas da separticipar alla contribuziun cantunala. Per la vischnaunca da Mustér munta quella contribuziun a 6 % ni a rodund frs. 500'000.--. Cheutras s'augmentan ils cuosts restonts per la vischnaunca a total rodund 4.3 milliuns francs. Cunquei che la realisaziun dil project s'extenda sur varga 30 onns, seresulta in importo annual da rodund frs. 140'000.--.

Regulativ per la meglieraziun

Tenor la decisiun prida, vegn la meglieraziun funsila realisada entras la vischnaunca. Perquei drova ei era ina organisaziun adattada. Per quella dat ei models cumprovai ed approbai digl Uffeci d'agricultura e da geoinformaziun.

L'organisaziun vegn reglada entras in regulativ per la meglieraziun funsila. La proposta dalla suprastanza communal sebasea sil model cantunal. Quel ei vegnius adattaus a nossa legislaziun communal. Nies sboz ei vegnius suttamess agl Uffeci d'agricultura e da geoinformaziun per preexaminaziun. Lez ha fatg entginas adattaziuns, ch'ein risguardadas ella proposta dalla suprastanza communal.

Ina differenza exista arisguard la summa dil credit. Tenor art. 70 da nossa constituziun communal sebasein nus adina sil credit netto. Art. 10 dall'ordinaziun executoria tier la lescha da meglieraziun dil cantun Grischun pretenda denton ch'ins concedi il credit brutto. Per evitar eventualas dispetas, cunvegn ei da surprender la reglamentaziun cantunala. Nus desistin da commentar ils singuls artechels.

Credit per il preproject

Avon ch'instradar la meglieraziun funsila ha la suprastanza communal schau elaborar in studi per saver giudicar la situaziun a basa dils fatgs concrets. Quel ei vegnius elaboraus dil biro d'inschignier Cavigelli Ingenieure AG, Glion e discussiunaus detagliadamein ella cumissiun accumpignonta.

Per saver cuntinuar las lavurs drova ei in preproject. Per quellas lavurs eis ei da quintar cun ina summa da frs. 350'000.--; q.v.d. rodund frs. 300'000.-- per il preproject e da quei da frs. 50'000.-- per lavurs accessorias. Las indicaziuns sebasan sin las experienzas digl uffeci cantunal.

En concordanza cun igl Uffeci d'agricultura e geoinformaziun ha la suprastanza communal instradau la procedura dalla prequalificaziun (publicaziun el Fegl uffical dil cantun Grischun dils 19 d'avrel 2012). Ella ei necessaria per selecziunar ils biros adattai per projectar ina tala ovra. La prequalificaziun ha da succeder tenor las reglas da submittiun. Entochen ils 14 da matg 2012 han interessents saviu suttametter ina offerta. En quei interval ein tschun biros s'annunziai. La suprastanza communal examinescha dapresent las offertas e dessegna silsuenter tgei biros ch'han la qualificaziun giavischada e che duein vegnir envidai da presentar ina offerta per elaborar il preproject. Quella elecziun basegna il consentiment digl uffeci cantunal.

Viers la fin da settember 2012 vegnan las instanzas cumpetentas ad eleger il biro, che vegn incaricaus da far la meglieraziun funsila per la vischnaunca da Mustér.

Cumissiun da meglieraziun

Per descargar la suprastanza communal e garantir ina cuntinuitad vegn eligiu ina cumissiun ch'exequescha la meglieraziun funsila. L'incarica e las cumpetenzas ein fixadas en art. 6 dil regulativ. Quei ei la sligiazion, che vegn generalmein applicada.

Il president dalla cumissiun sto disponer dallas enconuschientschas necessarias per tgamunar quei impurtont gremi. Per evitar conflicts d'interess duei el buca esser sesents en vischnaunca. Quei ei ina regla, che vegn praticada dapertut.

Sin fundament da quels criteris propona la suprastanza communal d'eleger inschignier Walter Deplazes (Sumvitg) sco president dalla cumissiun da meglieraziun. El dispona dallas habilitads e qualitats necessarias per quella impurtonta funcziun.

Plinavon eis ei usitau che dus commembers dalla suprastanza communal appartegnan alla cumissiun. Tenor art. 2 ei quei il president communal (era sco cau da finanzas) ed il gerau d'agricultura.

Sco representants dil puesser propona la suprastanza communal Armin Berther (Segnas) e Martin Lutz (Disla). Els han apparteniu alla cumissiun preparatoria per la meglieraziun funsila.

Igl ei impurtont che l'entira interessenza dalla vischnaunca seigi respresentada ella cumissiun. Ei va specialmein per ils aspects dil turissem, dil forestalessen, dallas communicaziuns cun ils vischinadis, dall'ecologia e dalla protecziun dalla natira sco era dallas finanzas communalas. Leutier drova ei persunas cun in saun giudezi.

Sin fundament da quels criteris propona la surpastanza communal d'eleger Renaldo Lutz ed Ursina Murer-Fatzer sco ulteriurs commembers dalla cumissiun da meglieraziun.

Cumissiu da schazetg

La cumissiu da schazetg secumpona d'in president che vegn numnaus dil Departament d'economia publica e fatgs socials dil cantun Grischun e da dus commembers resp. dus suppleants. Proprietaris da schischom enteifer il territori cumpigliau dalla meglieraziun astgan buca appartener alla cumissiu da schazetg.

Sin fundament da quellas consideraziuns propona la suprastanza communal da proponer al Departament d'eleger ella cumissiu da schazetg:

- sco president Gionin Caduff (Vattiz)
- sco commembers Gion Darms (Schnaus) e Giusep Flepp (Curaglia) e
- sco suppleants Paul Fry-Pelican (Cumpadials) e Clau Schlosser (Dardin).

Proposta

Sin fundament dallas declaraziuns precedentas

p r o p o n a

la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca:

1. d'approbar il regulativ per la meglieraziun funsila;
2. da conceder in credit da frs. 350'000.-- per elaborar il preproject;
3. d'eleger Walter Deplazes sco president dalla cumissiu da meglieraziun ed Armin Berther, Martin Lutz, Renaldo Lutz ed Ursina Murer-Fatzer sco commembers;
4. da proponer al Departament d'economia e fatgs publics dil cantun Grischun d'eleger Gionin Caduff sco president dalla cumissiu da schazetg sco era Gion Darms e Giusep Flepp sco commembers e Paul Fry-Pelican e Clau Schlosser sco suppleants.

En num dalla suprastanza communal

Il president:

Il canzlist:

Dr. Dumèni Columberg

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 4 da zercladur 2012

- Regulativ per la meglieraziun funsila